

Abdelkader Benali
De vreemdeling
Prometheus
€ 16,99

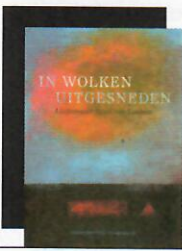
Hoe giftig als de ander niet anders mag zijn

In de reeks 'Nieuw Licht' vertalen schrijvers de gedachten van bekende filosofen naar ons leven in de 21e eeuw. In het 23e deel van de serie is hiervoor romanschrijver Abdelkader Benali benaderd. Filosoof in kwestie is Emmanuel Levinas. Aan de hand van een kort fragment van Levinas' *Het menselijk gelaat* reflecteert Benali op het thema racisme en anders-zijn. Met een eenvoudig voorbeeld treft hij meteen de kern van wat hij wil benoemen. Samen met zijn jonge dochter viert hij vakantie aan een Marokkaans

strand. Het valt hem op dat hij – anders dan in Nederland – niet bekeken wordt. Zijn uiterlijk wijkt niet af van dat wat normaal wordt gevonden. Als hij echter zijn mond opentrekt en zijn Marokkaans niet vlekkeloos blijkt, is hij weer terug in de positie van de ander die niet op kan gaan in de massa. In de ontmoeting met de mensen om je heen gebeurt er dus iets. Je wordt iemand. Dat vreemde vinden veel mensen volgens Benali nog wel prettig, maar als ze het gevoel hebben dat dat het nieuwe normaal wordt, gaan de

hakken in het zand. Dat is de kiem van racisme. De ander willen vernietigen, omdat die ander ons angst aanjaagt. Benali biedt niet direct antwoorden, maar laat door zijn ervaringen en bespiegelingen zien hoe pijnlijk en giftig het is als die ander niet anders mag zijn. Dat is ontmenselijking. Of is er misschien toch een oplossing? In de taal? Wie woorden vindt, kan volwaardig meedoen én abstracte ervaringen tastbaar maken, zodat die overstegen en achter ons gelaten kunnen worden.

Jaap-Harm de Jong

René van Loenen / Jeltje Hoogenkamp
In wolken uitgesneden
Buijten & Schipperheijn Motief
€ 18,75

Gevoel voor traditie, maar niet zwaar op de hand

Aan kerklieddichter René van Loenen (1950) kun je niet zo gemakkelijk een labeltje hangen. Duidelijk is wel dat hij geïnspireerd is door Dietrich Bonhoeffer en ook door Tomáš Halík. Dit blijkt uit de gedichten die te vinden zijn in het mooie boek *In wolken uitgesneden*, waar nogal eens de naam van Bonhoeffer valt, en ook die van Halík. Bijvoorbeeld bij het gedicht 'Raak de wonden aan', uiteraard een verwijzing naar het gelijknamige boek van Halík: 'Raak de wonden aan / van de Ongeziene

/ die is opgestaan. / Laat geloof ontkiemen, / raak de wonden aan.' En naar aanleiding van een meditatieve tekst van Bonhoeffer dichtte Van Loenen: 'De wereld neemt het kwaad voor lief / als onontkoombaar ongerief / en angst regeert, van tijd tot tijd / gehuld in onverschilligheid.' Van Loenen heeft in de loop der jaren een reputatie opgebouwd als lieddichter: als iemand die zonder zwaar op de hand te zijn aan de kerkelijke traditie hecht. Zijn teksten verschenen

in onder meer het kerkelijke Liedboek van 2013. Daaruit, en ook uit andere liedbundels, koos hij eenenzeventig verzen die nu een plek hebben in *In wolken uitgesneden*. Een jubileumboek, lijkt het. Van Loenens stadsgenoot Jeltje Hoogenkamp leverde voor deze uitgave een reeks schilderijen bij klassieke regels uit kerkelijke gezangen, zoals 'Kom tot ons, de wereld wacht' en 'Heer, herinner U de namen'. Mooi boek om cadeau te doen.

tekst Tjerk de Reus

Redactie Bosatlas
De Bosatlas van de Tweede Wereldoorlog
Noordhoff
€ 39,95

De Tweede Wereldoorlog in naakte feiten

In de *Bosatlas van de geschiedenis van Nederland* (2011) stonden al 41 pagina's over de Tweede Wereldoorlog. Maar nu is er ook een Bosatlas verschenen die in 256 pagina's de oorlog in tien thema's behandelt, te beginnen met de voedingsbodem: de botsing van ideologieën in het interbellum. Daarna volgen onder meer de inval, collaboratie, het verzet, de Holocaust en lokale oorlogshandelingen in woord en vooral veel fraaie infografie-

ken en kaarten. Terecht stopt de atlas niet bij het einde van oorlog. Dit 'scharnierpunt in de geschiedenis' werkt vandaag immers nog altijd door. Daarom ook aandacht voor de dekolonisatie in Nederlands-Indië, de internationale samenwerking ná de oorlog, het drama van Srebrenica en de cultuur van herdenken (onder meer in kunst en literatuur) en het vieren van vrijheid. Levensverhalen ontbreken goddeels, daar zijn weer

andere boeken voor. Maar aangrijpende foto's geven de harde feiten een gezicht. Helemaal foutloos blijkt deze Bosatlas niet. 'Ook volgens De Bosatlas is Doetinchem niet gebombardeerd', kopte *De Gelderlander* onlangs verontwaardigd. De makers trokken het boetekleed aan en beloofden in een volgende druk het bombardement op Doetinchem op te nemen. Niettemin een aanrader voor wie in korte tijd veel wil weten over de oorlog.

Sjoerd Wielenga